

Colloquium NSV! Leuven
"Welke toekomst voor de traditionele studentikozeiteit in de 21ste eeuw?"

Donderdag 4 maart 2004
Pedagogisch Instituut - Katholieke Universiteit Leuven

"De traditionele studentenclub als behoeder van de studentenliedschat"
Akim Willems (v. Herr W.)

Korte schets van de geschiedenis van onze studentenliedschat

Een eeuwigheid al – en dat mag je letterlijk nemen - is het studentikoze gezang een trouwe gezelschap van de Europese student. Het waren de laatmiddeleeuwse vaganten en hun intellectuele opvolgers, de goliarden, die zich losrukten van het kerkelijke wereldbeeld, die zich verenigden in zogeheten 'spotgilden', die een eigen Latijnse lyriek ontwikkelden en ipso facto de geboorte van de Europese studentenliedschat op hun naam schreven.

Toen Albrecht Rodenbach¹ en zijn studiemakers in de tweede helft van de negentiende eeuw, aan de wieg van de Vlaamse studentenbeweging, hun eerste studentenliederen aan het papier toevertrouwden, deden zij dat in een traditie die acht en een halve eeuw geleden begon toen de anonieme vagantendichter Archipoeta² omstreeks 1163 zijn "Confessio" neerpende. Ook vandaag kent de liefhebber nog dat middeleeuwse studentenlied dat begint met de woorden "Meum est propositum". En dat samen met talloze andere twaalfde- en dertiende-eeuwse drink-, liefdes- en spelliederden uit eenzelfde manuscript, dat in 1803 in een Beiers klooster werd teruggevonden, de "Carmina Burana" vormt.

Ook in onze universiteitssteden ontwikkelde zich in de Middeleeuwen een studentenliedschat. Die stond, gezien het specifieke karakter van het universitaire onderwijs toen, zonder twijfel onder invloed van andere Europese universiteitssteden, maar had zeker ook haar eigen verdiensten. Een mooi bewijs daarvan is het Leuvense studentenlied "A, a, a, valet studia" dat we ook nu nog als een van de parels uit onze studentenliedschat koesteren. Van latere datum is het "Io vivat!" dat – hoewel het tekstueel leentjebuurt speelde bij onze Duitse confraters – aan de Noord-Nederlandse hogescholen ontstond en sinds de eerste publicatie in 1817 in het liedboek *Groninger Studentenliederen*³ uitgroeide tot hét studentenlied van de Lage Landen.

¹ 27 oktober 1856 (Roeselare) – 23 juni 1880 (Roeselare).

² Circa 1130 – 1165. Vermoed wordt dat het gaat om Walter Map (ook wel "Maps"), een Brit die in Parijs studeerde en later voor de aartsbisschop van Keulen en Groot-Kanselier van Italië, Rainald von Dassel, werkte in Pavia.

³ S.N., *Groninger Studentenliederen verzameld in 1816*, 1e druk, Senaat [van het Groninger Studentencorps Vindicat Atque Polit; AW], Groningen, 1817, 104 p.

Jammer genoeg stellen we vandaag vast dat het niet goed gaat met die, eens zo rijke, studentenliedtraditie die de Archipoeta en zijn collega-vaganten ondertussen ruim 840 jaar geleden in het leven riepen. De studentenliedschat is nog niet definitief naar de afdeling "Palliatieve Zorgen" overgebracht, maar een klein wonder zal nodig zijn om haar weer springlevend te maken.

De Duitse studentenliedvorser Raimund Lang schrijft in *800 Jahre studentischer Gesang*⁴ dat er in 1908, met de dood van de studentenliedercomponist Otto Lob⁵, een einde kwam aan de bloeiperiode van het studentenlied. Hij spreekt over het Duitse studentenlied waar onze studentenliedschat enigszins schatplichtig aan is. Bij ons is de teloorgang van de studentenliedschat een recenter fenomeen.

Wanneer de Duitse studentenliedschat, die een behoorlijk gewicht in de schaal van de Europese studentenliedschat werpt en van invloed is geweest op de onze, in de loop van de negentiende eeuw begint af te brokkelen, schieten de studenten in het Nederlandse taalgebied in gang. Ik noemde al het studentenliedboek *Groninger Studentenliederen* uit 1817 waarin het "Io vivat!" voor het eerst werd afgedrukt, maar dat ook als eerste studentenliedboek in de Lage Landen het "Gaudeamus igitur" opnam. Vijf jaar later, in 1822, verschijnt voor de studenten in de Lage Landen het werkje *Vademecum voor den student. Liederboek*⁶. In 1855 verschijnt in Groningen een nieuw liedboek met de titel "Studentenliederen". Een jaar later wordt Albrecht Rodenbach geboren die als scholier en student behalve een eigen Vlaamse studentenbeweging ook een kiem voor een Vlaamse studentenliedschat tot leven zal brengen. Een eerste, echt Vlaamse hoogtepunt komt er in 1899 met Karel Heyndrickx' *Studentenliederboek*. Tijdens de decennia die volgen zal onze eigen studentenliedschat leven, groeien en bloeien, maar in de tweede helft van de vorige eeuw komt er ook bij ons een kentering.

Tot zover deze summere schets van de geschiedenis van onze studentenliedschat.

⁴ In: Lang (R.) e.a.; *Ergo cantemus. Texte und Materialien zum Studentenlied*; GDS – SH-Verlag; s.l.; 2001; 280 p.

⁵ 1834 – 1908.

⁶ S.N., *Vademecum voor den student. Liederboek*, 1e druk, Van Der Post, Utrecht, 1822.

Rol en belang van de studentenliedschat

Een filister zou zich, uit onwetendheid, met betrekking tot de genoemde vaststelling kunnen afvragen "of en waarom dat een spijtige zaak is?". Uiteraard is het een spijtige zaak, want de studentenliedschat heeft haar specifieke belang en haar eigen rol te spelen; zowel in de 'gewone' maatschappij als binnen de traditionele studentikoositeit.

Een eerste rol die we onze studentenliedschat in onze maatschappij mogen toedichten is een volkskundige en folkloristische. De Leuvense hoogleraar Stefaan Top⁷ schreef in 1979 in het tijdschrift *Volkskunde*⁸ een artikel over "De studie van het (volks)lied aan de Leuvense universiteit". Hij omschrijft hierin de verschillende genres binnen het volkslied. Eén ervan is 'het studentenlied'. De studentenliedschat behoort als genre binnen het volkslied tot onze folklore en dient daarom levend en levendig gehouden te worden en – vanuit volkskundig perspectief – bestudeerd en goed bewaard te worden. Ik kom hier later op terug.

Een tweede rol ligt in de invloed die de studentenliedschat als folkloristisch gegeven uitoefende en, in mindere mate, nog uitoefent op de Kunst met grote K. In de klassieke muziek zijn talloze bekende en minder bekende componisten te noemen die in hun Composities – met grote C - verwezen naar de studentenliedschat. Er zijn vele voorbeelden te noemen, maar het bekendste is ongetwijfeld "Akademische Festouvertüre" uit 1880 van Johannes Brahms⁹ waarin verschillende studentenliederen verwerkt werden – onder andere *Was kommt dort von der Höh* (ons *Wat komt er van den berg*) en *Gaudeamus igitur*. Ook in de Literatuur – met grote L – heeft de studentenliedschat haar rol gespeeld. De grootste Europese dichters en schrijvers refereerden niet enkel naar studentenliederen in hun werken; velen onder hen schreven ook teksten voor studentenliederen – al dan niet nog tijdens hun studententijd.

De kracht van de studentenliedschat – met kleine S – schuilt niet in een hoofdletter, maar in het feit dat ze er vaak in slaagt om de maatschappij en haar tijdsgeest haarscherp en met gevoel voor humor te schetsen, te becommentariëren of te parodiëren.

Uit die vaststelling vloeit een derde rol voort: de beoefening van de studentenliedschat is niet zomaar een kwestie van studentikoze traditie; het is ook een ontmoeting met de geschiedenis. De studentenliedschat vormt een schat aan historisch bronnenmateriaal. "De

⁷ 17 april 1941 (Langemark) – nu.

⁸ *Volkskunde*, Jaargang 1979, nr. 80.

⁹ 7 mei 1833 (Hamburg) – 3 april 1897 (Wenen).

blauwvoet", "De slag om 't Gravensteen" of "De wrede moord van Leuven", die we kennen uit de *Studentencodex*, zijn slechts drie van de vele, 'recentere' voorbeelden.

Binnen de traditionele studentikozeiteit heeft de studentenliedschat een veel specifiekere rol te spelen. De traditionele studentikozeiteit steunt, als West-Europees cultureel erfgoed, algemeen gesteld op drie pijlers: kleur (of "Couleur"), drinken en zingen. Bovendien onderscheidt zij zich van het gewone leven door enerzijds een intellectueel aspect en anderzijds een specifieke emotionele diepgang die belangrijk is voor het voortbestaan en het overleven van de traditionele studentikozeiteit. De studentenliedschat is een uitdrukkingvorm van die specifieke emotionele diepgang en is daarom een belangrijke pijler om het traditioneel studentikoze ook in de eenentwintigste eeuw levensvatbaar te houden.

Dit brengt ons van de rol en het belang van de studentenliedschat bij de hedendaagse problemen met betrekking tot diezelfde studentenliedschat.

Problemen met betrekking tot de studentenliedschat bij het begin van de 21e eeuw

Wat de studentenliedschat en de zangcultuur binnen het studentenleven betreft, zijn de problemen gekend: ze is verarmd, het repertoire is statischer dan ooit en de kennis ervan wordt steeds geringer. De studentenliedschat is, om het metaforisch uit te drukken, een monument uit het West-Europese culturele erfgoed dat door de eeuwen heen volkomen verkommerd is en dringend nood heeft aan monumentenzorg. Dezelfde symboliek geldt trouwens voor de traditionele studentikoziteit in het algemeen die door de pijler 'studentenliedschat' ondersteund wordt.

Dat het repertoire van de studentenliedschat statischer dan ooit is, wil gelukkig niet zeggen dat het dood is. Er worden af en toe nog nieuwe studentenliederen geschreven en bij uitzondering worden die ook wel eens gepubliceerd in een studentenliedboek. Het recentste voorbeeld is "Leuvens schoonheid" dat in 1999 geschreven en in de editie 2003 van de *Studentencodex* gepubliceerd werd. Maar van een echt dynamisch studentenliedrepertoire is geen sprake meer.

Ik vergeleek *Clubcodex* en *Liedboek* – het *Corpsboek* liet ik buiten beschouwing – van de eerste en laatste editie van de *Studentencodex*; respectievelijk uit 1956 en 2003. Zonder rekening te houden met de evolutie in de andere, tussenliggende drukken – dit onderzoek loopt nog en is hier niet aan de orde – kon het volgende vastgesteld worden:

Eenzijds waren er 65 liederen, waarvan 11 échte studentenliederen¹⁰, die wel in de editie van 1956 voorkwamen, maar niet meer in de recentste editie.

Anderzijds stonden in de editie van 2003 101 'nieuwe' liederen. Hiervan waren er slechts 5 échte studentenliederen. Van deze 5 waren er slechts 3 Nederlandstalig; de andere 2 werden ontleend bij onze Frans- en Duitstalige confraters.

We zingen, met andere woorden, al een halve eeuw dezelfde studentenliederen. Bovendien zijn heel wat zogezegd nieuwe studentenliederen gebaseerd op oude, bekende melodieën. Op zich is dat geen ramp, maar het is wel illustratief voor het statische aspect van de studentenliedschat. Ook in dit probleem schuilt een taak voor de eenentwintigste eeuw.

Ook met de kennis van de studentenliedschat is het in het huidige traditionele studentenleven, en meer nog in het 'gewone' studentenleven, bijzonder pover gesteld. Ik illustreer dat graag met een online-enquête die ik hield bij ongeveer 650 Vlaamse studenten. Hieruit bleek dat 52% van hen nog nooit van het "lo vivat!" gehoord had. En ook bij de studentenliedkennis van het leeuwendeel van die andere 48% kunnen, zo leert de ervaring, meestal grote vraagtekens geplaatst worden.

¹⁰ I.e. liederen die specifiek voor en/of door studenten geschreven werden.

Bovendien staan in de *Studentencodex* ruim 320 liederen. Toch worden op het gros van de clubavonden of cantus steeds dezelfde, beperkte hoeveelheid liederen gezongen. Ook dat is een teken aan de wand.

De matige kennis van de studentenliedschat komt ook steeds vaker tot uiting in het zingen van verschillende teksten op dezelfde melodieën. Toen ik met studentenclub Castrum te gast was in Heidelberg bleek dat onze gastheerclub letterlijk slechts een tiental melodietjes kende en gebruikte om de liederen uit hun liedboek op te zingen. Maar ook bij ons, en zelfs bij clubs of individuele studenten die de studentenliedschat een warm hart toedragen, stelt het probleem zich. Zo is er het voorbeeld van een Gentse Cantor Cantorum die het presteerde om tijdens een cantorenconvent het alom gekende lied "Oude Roldersklacht" aan te leren op de melodie van "Filia Hospitalis". Zoals ik straks zal toelichten, bevat ook dit probleem een taak voor de eenentwintigste eeuw voor de traditionele studentenclub als behoeder van de studentenliedschat.

Een ander probleem is dat er op een clubavond of cantus – vaak als gevolg van het overmatig nuttigen van gerstenat – meer gebruld dan gezongen wordt. De fundamentele pijler "zingen" krijgt hierdoor van de hedendaagse studenten vaak het etiket "baldadig" of "saai" opgekleefd. Ook de meerwaarde van het plezier van samen zingen, die de hedendaagse student zou kunnen aanzetten tot een traditionele beleving van de studentikoziteit, gaat hierdoor verloren.

Ter illustratie verwijs ik naar een andere online-enquête die ik uitvoerde. Van de circa 850 Vlaamse studenten die er aan deelnamen, bezoekt een meerderheid van 54,62% nooit een cantus. Van diegenen die wel cantus bezoeken, bezoekt bijna de helft slechts 3 cantus per jaar.

Ook op dit vlak is er dus in de eenentwintigste eeuw werk aan de winkel voor de traditionele studentenclub.

Om na te gaan welke de eventuele oplossingen voor deze problemen kunnen zijn en welke dus de taken voor de toekomst zijn met betrekking tot de studentenliedschat, is het nodig even stil te staan bij enkele oorzaken.

Oorzaken

Een eerste oorzaak – en dan hebben we het over de studentenliedschat als West-Europees geven – is van taalkundige aard. Onze middeleeuwse voorgangers hadden het voordeel dat hun studietaal en de taal van hun lyriek eenvormig was. Zij werden onderwezen in het Latijn en zij zongen in het Latijn. Dit zorgde voor een eenvoudiger en internationalere verspreiding van hun studentenliederen zoals mag blijken uit het nu nog algemeen bekend zijn van liederen als "Gaudeamus igitur" en "Confessio". Gezien de evolutie kan dit voordeel niet langer uitgebuit worden en zullen we ons bij deze oorzaak moeten neerleggen. Anderzijds werden tijdens de voorbije eeuw wel veel studentenliederen, vanuit een zekere romantiek, uit hun oorspronkelijke taal naar het Latijn vertaald.

Een tweede oorzaak die samenhangt met het onderwijs is het verlies van taalgevoeligheid en taalcreativiteit. Vroeger was het onderwijs meer dan nu gebaseerd op welsprekendheid. Doordat er in het huidige onderwijs andere klemtonen gelegd worden, is het inboeten van taalgevoeligheid en –creativiteit zich gaan vertalen in een beperktere creatie van nieuwe studentenliederen. Op Belgisch niveau blijkt dit bijvoorbeeld ook uit het feit dat er meer nieuwe Vlaamse studentenliederen ontstonden in de periode dat Vlaamse studenten op zeer bewuste wijze met hun Vlaamse taal bezig waren, en dus bewust nadruk legden op Vlaamse taalgevoeligheid en –creatie.

De hiervoor genoemde oorzaken hadden betrekking op het tekstuele aspect van de studentenliedschat. Maar ook voor de genoemde problemen met betrekking tot het melodieuze aspect, kan een oorzaak gevonden worden in de veranderde tijdsgeest en maatschappij. Namelijk het verdwijnen van de traditie van de "huiselijke muzikaliteit". Hoeveel studenten bespelen nog op degelijke wijze een instrument? Hoeveel studentenclubs beschikken nog over een machinist? En hoeveel van deze mensen die over de nodige muzikale capaciteiten beschikken, zijn ook gezegend met een talent dat hen in staat zou stellen om nieuwe studentenliederen te componeren?

Uiteraard kunnen we het, als we het over de oorzaken van de geschetste problematiek hebben, niet voorbijgaan aan het feit dat de traditionele studentikoositeit in haar algemeenheid al decennia lang aan het verkommeren en vervlakken is. Die oorzaak lijkt mij voor de hand liggend. Ik ga er dan ook niet dieper op in binnen dit discours.

Waar ik wel even bij wil stilstaan, is de rol van de cantoren met betrekking tot het behoud en voortleven van de studentikoze liedschat. Zij zijn namelijk verantwoordelijk voor het aanleren en zingen van een rijke en afwisselende liedschat binnen hun eigen club en daarbuiten. Maar wat stellen we vast? Heel veel studentenclubs hebben geen cantor. En hoewel de *Clubcodex* de functie van cantor niet als een vaste praesidiumfunctie beschouwd, lijkt het mij toch opportuun om binnen iedere club een vaste cantor aan te duiden – al dan niet als officieel bestuurslid – die zich expliciet bezig houdt met de studentenliedschat.

Bij de studentenclubs die wél een cantor hebben, stelt zich het probleem dat zij vaak slechts een beperkte kennis hebben van de studentenliedschat. Vaak uit onwil en onkunde, omdat men het, bijvoorbeeld, enkel om "t lintje doet. Maar in de meeste gevallen door een gebrek aan een degelijke "opleiding". Deze oorzaak is misschien wel een van de belangrijkste.

Ook het veranderde belang en de veranderde rol van de studentenliedschat in onze maatschappij is als oorzaak aan te duiden. Waar het studentenlied vroeger een van de geschiktere media was om maatschappij en tijdsgeest te vertolken, duiden, becommentariëren of parodiëren gebeurde dat de laatste halve eeuw bijvoorbeeld in de protestsong of andere vormen.

Taken voor de eenentwintigste eeuw m.b.t. het behoud van de studentenliedschat

In het licht van het onderwerp van mijn betoog zou ik het thema van dit colloquium als volgt willen parafraseren: "Welke taken voor de traditionele studentikoositeit als behoeder van de studentenliedschat in de eenentwintigste eeuw?".

Een eerste taak die ik de traditionele studentikoositeit voor de eenentwintigste eeuw zou willen toevertrouwen, is het inventariseren en bewaren van de studentenliedschat.

Karel Heyndrickx geeft in het *Bijvoegsel aan het studentenliederboek* van de volksuitgave van zijn *Studentenliederboek*¹¹ meer uitleg over zijn motieven om zijn een studentenliederboek samen te stellen: "Toen wij ter hoogeschool aangeland waren [dat was in het academiejaar 1892-1893, AW], vol geestdrift voor dit breede, vrije en leutige studentenleven, leefden wij mede, maar ondervonden des te beter hetgeen wij reeds in het huishoudelijke leven bestatigd hadden: het gemis aan eigen liederen." Wel, net zoals Heyndrickx en zijn commilitones een gemis aan eigen studentenliederen voelden, zo voelt de hedendaagse traditionele studentikoos een gemis aan een écht studentenliederboek waarin onze échte en eigen studentenliederen verzameld zijn. Want – en ik zeg dit met alle respect voor de op- en samenstellers van het *Studentenliederboek* en alle andere zogeheten studentenliedboeken die in de twintigste eeuw verschenen – eigenlijk zijn onze studentenliedboeken geen échte studentenliedboeken. Zij worden gemaakt door en voor studenten om gebruikt te worden op studentikoze activiteiten, maar zij bevatten behalve een kleine selectie uit onze studentenliedschat voornamelijk liederen die tot de andere genres van het volkslied behoren.

Willen wij in de eenentwintigste eeuw de studentenliedschat behoeden voor verder verval, dan moeten wij in eerste instantie onze eigen zuivere studentenliederen – daarmee bedoel ik: expliciet voor en/of door studenten geschreven - uit het verleden opsporen, inventariseren en ter bewaring publiceren in een écht en zuiver studentenliederboek – bij voorkeur in gedrukte vorm, maar met de huidige middelen kan dat perfect digitaal. De toekomst ligt namelijk ook in het verleden. Dat dit geen eenvoudige taak is, spreekt voor zich. Maar omdat een colloquium als dit niet enkel om woorden, maar hopelijk ook om toekomstige daden draait, engageer ik mij er hier en nu persoonlijk toe om dit mee te realiseren. Uiteraard durf ik rekenen op steun en medewerking van die traditionele clubs en individuen die onze studentenliedschat ook naar waarde weten te schatten.

¹¹ Heyndrickx (K.), *Studentenliederboek (volksuitgave)*, 1e druk, Postema & Van Raalte, Laken, 1903 (?).

Een tweede, al even moeilijke, taak die ik de traditionele studentenclub voor de eenentwintigste eeuw zou willen toevertrouwen, is het scheppen van nieuwe studentenliederen en de uitbreiding van onze studentenliedschat met hedendaagse studentenliederen. Ik noemde al eerder het lied "Leuvens schoonheid" dat sinds 2003 in de *Studentencodex* werd opgenomen. Een mooi initiatief en een mooi lied, maar – opnieuw met alle respect – niet écht origineel omdat het qua tekst sterke overeenkomsten vertoont met het Duitse origineel en bovendien op een oude melodie gedicht is. De traditionele studentikoziteit van de eenentwintigste eeuw heeft ook nood aan creatieve geesten die totaal nieuwe en eigentijdse studentenliederen dichten en componeren. Dat dat geen sinecure is, mag blijken uit het feit dat ik, in de 12 jaren dat ik de traditionele studentikoziteit ondertussen als levensstijl omarmd heb, slechts één persoon heb ontmoet die daar met, een voor mij persoonlijk bevredigend resultaat, in geslaagd is: mijn commilito Willem van Saeftinge dichtte én componeerde een prachtig nieuw clublied voor de Antwerpse fusieclub Magistra. Mijn verzuchting voor de eenentwintigste eeuw luidt dan ook: Laat meer Willems meer studentenliederen dichten en componeren! En laat ons deze liederen – samen met de oudere liederen uit onze studentenliedschat – bundelen en publiceren.

Uiteraard is het ook de plicht en taak van de eenentwintigste-eeuwse traditionele studentenclub om de al bestaande studentenliedschat levendig en in leven te houden. Enerzijds moet iedere traditionele studentenclub hiervoor op regelmatige basis goede en gevarieerde clubavonden organiseren met zang en met het aanleren van studentenliederen, anderzijds zou iedere club hiervoor moeten kunnen beschikken over een cantor die muzikaal is, goed opgeleid is, gemotiveerd is, liefhebber van de studentenliedschat is, cantorenconventen bijwoont, cantus van andere clubs bijwoont om de uitwisseling te stimuleren, actief zorgt voor de uitbreiding van de studentenliedekennis binnen zijn club, enzovoorts.

Dat brengt ons bij een laatste, maar zeker geen onbelangrijke, taak voor de traditionele studentenclub van de eenentwintigste eeuw: het degelijk opleiden van cantoren zodat deze in staat zijn om de studentenliedschat op een goede manier aan de commilitones van de club over te dragen en aan te leren.

Pas wanneer een cantor degelijk opgeleid is tot op een zeker niveau, kan hij zijn verantwoordelijkheid ten opzichte van zijn club en commilitones opnemen. Hij moet bovendien de ambitie en moed hebben om de studentenliedschat in zijn eigen club uit te dragen, om gevarieerde zangavonden te organiseren, er nieuwe liederen aan te leren en andere bij te schaven. Hij moet ook specifiek naar de schachten toe het initiatief nemen om, samen met de schachtenmeester aparte schachtenconventen – en dan bedoel ik niet dat

verplichte half uurtje dat een doop vaak vooraf gaat en waarop snel het clublied en een halfslachtig "lo vivat!" wordt aangeleerd – te organiseren om de eerstejaars een zekere basisliedschat aan te leren.

De opleiding van de cantor begint uiteraard bij de cantor zelf. Hij moet vanuit zijn liefde voor het studentenlied zijn talenten aanwenden om zichzelf te motiveren tot zelfstudie en zelfopleiding. Bedoel ik daarmee dat hij zich op zijn kamertje moet opsluiten om te zitten blokken? Dat ook! Maar zelfstudie kan ook een combinatie van het nuttige en het aangename inhouden. Een kleine anekdote: toen ik in april van het jaar 2000 mijn eindwerk – een heuristisch onderzoek in verband met de liederen uit de *Studentencodex* – moest verdedigen, kon ik de juryvoorzitter onder andere meedelen dat mijn onderzoek voornamelijk uit deskresearch bestaan had, maar dat ook de participerende observatie als wetenschappelijke onderzoeksmethode regelmatig aan bod was gekomen. Dr. Frans-Jos Verdoodt, mijn promotor en een man die zijn Pappenheimers kent, had nooit eerder een beter excuus gehoord had om aan cantus deel te nemen. Ik bedoel dus maar dat de zelfstudie ook inhoudt dat een cantor aan cantus moet deelnemen. Niet enkel bij zijn eigen club, maar ook bij andere clubs om er te leren van andere cantoren of commilitones. Maar ook van oudere cantoren en commilitones, want het zijn uitzonderingen die de studentenliedschat tijdens een normale studieduur exhaustief onder de knie krijgen. In dit opzicht is de studentenliedschat, als pijler van de traditionele studentikozeiteit, op haar beurt afhankelijk van het voortbestaan van de traditionele studentikozeiteit met de "Lebensbund" als een van de principes. Enkel op die manier kan een collectief geheugen met betrekking tot de studentenliedschat opgebouwd worden.

Daarnaast moeten cantoren zich groeperen in cantorenconventen. Hoe deze precies georganiseerd en uitgewerkt worden, hangt van een aantal factoren af.

Bijvoorbeeld: wie neemt het initiatief? Het meest voor de hand liggende scenario is er een waarin bepaalde studentikoze overkoepelingen het initiatief nemen tot het organiseren van cantorenconventen voor hun leden. Ik denk hierbij aan de cantorenconventen van het Seniorenkonvent Ghendt onder voorzitterschap van de Cantor Cantorum. Bij gebrek aan overkoepelende organisaties of initiatieven vanuit de overkoepeling, kan het initiatief uitgaan van individuele studenten of oud-studenten; bij voorkeur cantoren of oud-cantoren. Ik verwijs hierbij graag naar Antwerpen waar 3 oud-studenten, geruggensteund door de vzw Student, sinds vorig academiejaar op bescheiden wijze trachten de Antwerpse cantorenconventen nieuw leven in te blazen.

Uiteraard moet bij de organisatie van een cantorenconvent ook gekeken worden naar de specifieke tradities, de specifieke noden, enzovoorts van een studentenstad.

Maar dat ze georganiseerd moeten worden, staat buiten kijf. Ik wil van dit colloquium dan ook even gebruik maken om mijn Leuvense confraters te wijzen op het ontbreken van een cantorenconvent in de stad die zich als moeder der Belgische studentensteden profileert. Uiteraard draait het ook hier niet alleen om woorden, maar ook om daden en wil ik iedere initiatief tot het inrichten van Leuvense cantorenconventen graag steunen indien nodig en gewenst.

Tot slot

Besluitend rest er mij niets anders te zeggen dat ieder van u begrijpt dat er voor de traditionele studentikozeiteit als behoeder van de studentenliedschat nog veel werk aan de winkel zal zijn in de eenentwintigste eeuw. Maar we hebben tijd om traag, maar gestaag en met goede moed het verkommerde weer op te bouwen en het nieuwe verder uit te bouwen. Ik nodig uw achterkleinzonen en –dochters dan ook graag uit om alvast in het jaar 2100 te komen luisteren naar een nieuwe stand van zaken.

Leef, groei en bloei onze studentenliedschat!

Dixi!

Akim Willems (v. Herr W.)